

UZASADNIENIE PROJEKTÓW SYMBOLI POWIATU BRZESKIEGO (WOJ. OPOLSKIE)

Herb powiatu brzeskiego

Dotąd używane herb i flaga powiatu brzeskiego w województwie opolskim powstały według koncepcji z początku XXI wieku opracowanej przez Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu. Herb przedstawia na gotyckiej tarczy dzielonej w krzyż naprzemiennie w polach 1 i 4 złotych orła czarnego z przepaską sierpową srebrną, zaś w polach 2 i 3 szachownicę srebrno-czerwoną.

Rysunek 1: Dotąd używany herb powiatu brzeskiego

Rysunek 2: Dotąd używana flaga powiatu brzeskiego

Projekt herbu i flagi został zaakceptowany przez władze powiatu brzeskiego 25 stycznia 2001 roku i przekazany do zaopiniowania Komisji Heraldycznej pismem z dnia 1 lutego 2001. Komisja Heraldyczna w swojej opinii (załącznik do Uchwały Nr 102-405/O/2001) uznała koncepcję herbu i flagi, przekazała jednak istotne uwagi dotyczące realizacji plastycznej herbu, które wpłynęły na ostateczną negatywną opinię w przedmiotowej sprawie.

W związku z powyższym, pod względem prawnym, powiat cały czas dotąd jako herbu i flagi używa symboli, które nie wypełniły obowiązkowej procedury określonej przepisami prawa. W związku z tym, niedostosowanie symboli do opinii Komisji Heraldycznej oznacza utrzymywanie ryzyka stwierdzenia nieważności oraz brak prawnych możliwości uchwalenia herbu, flagi i wszelkich symboli pochodnych bez pozytywnej opinii Komisji Heraldycznej i właściwego ministra.

Piszący te słowa podjęli się dostosowania dotychczas używanych symboli powiatu brzeskiego do wymogów Komisji Heraldycznej. Prace nie ograniczyły się jednak tylko do „odświeżenia” już istniejących symboli. Zostały one poddane krytycznej analizie, w szczególności ponownie przeprowadzono kwerendę historyczno-heraldyczną dotyczącą historycznej symboliki związanej z powiatem.

Ponowna kwerenda przeprowadzona przez piszących te słowa wskazała, że wstępnie przyjęta koncepcja herbu powiatu brzeskiego może być niesłuszna.

Dzisiejszy powiat brzeski powinien być spadkobiercą tradycji heraldycznej dawnego księstwa brzeskiego. Wydaje się, iż konsensus osiągnięty w ostatnich latach w korespondencji z Komisją Heraldyczną wskazuje, że projektując symbol powiatu nie trzeba w herbie powiatu dodatkowo pokazywać historycznie odrębnej od księstwa brzeskiego obecnej części powiatu, jaką jest okręg grodkowski. Analiza materiału w [katalogu](#) stanowiącym załącznik do tego tekstu¹ pokazuje, że książęta rządzący w Brzegu posługiwali się przeważnie dwoma różnymi herbami. Pierwszym z nich jest tarcza jednopolowa, złota, z czarnym orłem dolnośląskim z przepaską sierpową srebrną bez krzyżyka, z koniczynami lub bez nich (przeważnie bez). Drugim jest tarcza skwadowana, w której orła dolnośląskiego opisanego powyżej połączono z szachownicą srebrno-czerwoną. Kolejność pól bywała różna, ostatecznie wyklarowała się wersja, w której orzeł zajmował pola I i IV. Dodatkowym elementem herbu skwadowanego, używanym na pieczęciach księcia Joachima Fryderyka, a oddanym w barwach w herbarzu Siebmachera, była mała tarcza sercowa w skos czerwono-srebrna. Nie mamy pewności co do pochodzenia tego elementu, ale wydaje się, że mógł mieć związek z godnością prepozyta magdeburskiego piastowaną przez Joachima Fryderyka. Biskupstwo magdeburskie używało herbu dwudzielnego w pas czerwono-srebrnego. Herb w takiej postaci był jednak używany tylko przez jednego księcia i nie powinien być brany pod uwagę jako podstawa herbu powiatowego. Należy także zaznaczyć, że w znanych nam barwnych historycznych wizerunkach herbu czy to jednopolowego czy czteropolowego nie różnicowano nigdy barw poszczególnych części ciała orła, za wyjątkiem jego języka, który bywał czerwony. W szczególności nie odnotowano orłów brzeskich i legnicko-brzeskich z czerwonym uzbrojeniem jak to przedstawiają niektóre współczesne rekonstrukcje herbu legnicko-brzeskiego, najwyraźniej będące złożeniem herbu Dolnego Śląska ze współczesnego herbu wielkiego Czech z legnicko-brzeską szachownicą.

¹ Pieczęcie za: Ilona Matejko-Peterka, *Książęta, pieczęcie i władza, studium ze sfragistyki Piastów legnicko-brzeskich*, DiG 2004, pozostałe opatrzone osobnymi przypisami

Zdaniem piszących te słowa, właściwszym herbem księstwa brzeskiego, a tym samym powiatu brzeskiego jest herb jednopolowy, przedstawiający w złotym polu orła czarnego z przepaską sierpową srebrną. Argumenty za tym są następujące:

1. Motyw ten występuje na pieczęciach najdawniejszych władców brzeskich, przed połączeniem z księstwem legnickim: pierwszego księcia brzeskiego Bolesława III (na pieczęci jest wyłącznie tytulatura śląska i brzeska), księżnej wdowy Katarzyny chorwackiej, Ludwika I (z czego jedna pieczęć wyłącznie z tytulaturą brzeską), Henryka VII z blizną, braterskiej Henryka IX i Ludwika II (tytulatura wyłącznie brzeska), Henryka IX jako zastępczego księcia brzeskiego. Znamienne jest, że pieczęć kolejnego księcia, Ludwika II, sprzed połączenia księstw legnickiego i brzeskiego, zawierająca w legendzie wyłącznie tytulaturę brzeską, ma herb jednopolowy, zaś kolejna pieczęć pieszka, już z dwoma tytułami, zawiera dwa herby – jedno i czteropolowy. Wyjątek spośród najdawniejszych władców księstwa stanowi Wacław I, znany głównie z herbem skwadrowanym, ale tu zaznaczyć należy, że i on używał czasami herbu jednopolowego, zaś na jego pieczęciach nie ma w ogóle tytulatury brzeskiej – był to raczej książę legnicki. Okres 1311-1419 jest zdaniem piszących te słowa okresem, który powinien mieć decydujący wpływ na formułowanie opinii na temat kształtu herbu księstwa brzeskiego – to wówczas właśnie trwał najdłuższy okres istnienia oddzielnego księstwa brzeskiego. Pojawienia się na mapie tego księstwa w XVI i XVII wieku były epizodyczne i w temacie herbu należy mówić raczej o herbie księstwa legnicko-brzeskiego (czasem też legnicko-brzesko-wołowskiego).
2. Herb skwadrowany należy łączyć (raczej) z połączonym księstwem legnicko-brzeskim, czy wręcz legnickim (zob. *Wernigeroder Wappenbuch* oraz pieczęć Wacława I z tytulaturą wyłącznie śląską i legnicką w [katalogu](#)) i herb taki byłby właściwszy dla powiatu legnickiego. Oprócz jednorazowego wystąpienia na pieczęci Wacława I, herb taki pojawia się następnie już po połączeniu władztw legnickiego i brzeskiego – na pieczęciach Ludwika II i wdowy po nim. Wydaje się, że proces przyjmowania herbu skwadrowanego przez księstwo legnicko-brzeskie był wieloetapowy. Znalezione są bowiem pieczęcie książąt legnicko-brzeskich także z herbem jednopolowym. Tak jest na pieczęci pierwszego księcia legnicko-brzeskiego po okresie władzy książąt opolskich – Fryderyka I oraz na większości pieczęci jego następców – Fryderyka II i Jerzego I. Herb skwadrowany jako herb książąt brzeskich przyjmuje się na dobre dopiero w XVI wieku, ale należy zaznaczyć, że książęta ci w swojej tytulaturze nadal nazywali się legnicko-brzeskimi i równolegle identycznego herbu używali książęta rządzący w Legnicy. Być może XVI i XVII wieczni książęta brzescy używali zatem tego herbu jako dziedzicznego znaku właściwych książąt legnicko-brzeskich, od których się wywodzili. Ponadto, jak już wspomniano wcześniej, wydzielienia osobnego księstwa brzeskiego w XVI i XVII wieku były epizodyczne.
3. Motyw ten występuje jednoznacznie jako symbol książąt brzeskich prezentowany w najstarszych herbarzach zachodnich – *Geldrii* i *Złotego Runa*.

Przyjąwszy za herb powiatu brzeskiego czarnego orła z przepaską w polu złotym należy zastanowić się nad źródłem inspiracji jego formy, które możliwie maksymalnie odróżni go od herbu województwa dolnośląskiego i herbu powiatu wrocławskiego, które naturalnie również czerpią z tradycji heraldycznej księstw dolnośląskich.

Herb województwa dolnośląskiego

Herb powiatu wrocławskiego

Od herbu województwa dolnośląskiego odróżnia herb powiatu brzeskiego brak krzyżyka na przepasce, widoczny konsekwentnie w herbach historycznych zarówno jedno jak i czteropolowych. Dla odróżnienia od herbu powiatu wrocławskiego, autorzy tych słów proponują wprowadzić drugi motyw odróżniający, mianowicie koniczynowe zakończenia przepaski piersiowej. Zakończenia takie widoczne są na pieczęci sekretnej pierwszego księcia brzeskiego (z 1312 roku), jego tumbie² oraz na przedstawieniu herbu książąt brzeskich z herbarza Geldrii. Forma orła w projekcie inspirowana jest przedstawieniem z pieczęci sekretnej Bolesława III, dążąc jednak do maksymalnego uproszczenia rysunku zrezygnowano z zaznaczania wewnętrznych linii orła. Stylizacja herbu, z sześcioma piórami w ogonie, jest kolejnym zabiegiem zmierzającym do odróżnienia od herbu powiatu wrocławskiego. Barwy projektowanego herbu pochodzą z herbarza Geldrii.

Contrasigillum pieczęci Bolesława III Rozrzutnego z 1312 roku, APWr Rep 91 152 (162)

Contrasigillum pieczęci Bolesława III Rozrzutnego z 1312 roku, APWr Rep 91 153 (163)

² Z zaznaczeniem, że jest to barokowa rekonstrukcja tumby, pierwotna nie zachowała się, zaś na XIX-wiecznej rekonstrukcji brak koniczynek

Miedzioryt tumbi Bolesława III z 1733 roku³
Symbole: Orzeł z przepaską bez krzyża z koniczynkami

Herb księcia brzeskiego (brige)
z Herbarza Geldrii
(II połowa XIV wieku)

Wydaje się, że w rozważaniach nad kształtem herbu powiatu brzeskiego nie powinno się brać pod uwagę jego obecnej przynależności administracyjnej do województwa opolskiego, a historyczną do Dolnego Śląska. Okręg brzeski to historyczne dolnośląskie księstwo brzeskie, zaś okręg grodkowski to dawne dolnośląskie biskupie księstwo nyskie. Oba okręgi należały więc historycznie do Dolnego Śląska, którego symbolem był czarny orzeł z przepaską na złotym polu.

Na koniec warto przytoczyć opinie innych badaczy na temat herbu księstwa brzeskiego. Przedwojenny badacz Sylwiusz Mikucki dowodził, że szachownica dołączyła do orła po wydzieleniu księstwa brzeskiego w 1311 roku⁴. Z poglądem tym nie zgadza się prof. Małgorzata Kaganiec. Najdawniejszym herbem używanym przez linię brzeską jest według prof. Kaganiec czarny orzeł z przepaską bez krzyża. Małgorzata Kaganiec przekonuje, że tarcza z szachownicą i orłem przynależy raczej księstwu legnickiemu, a nie brzeskiemu. Dowodzi, że motyw szachownicy pojawił się w heraldyce Piastów legnickich jako wyraz roszczeń Bolesława III do Moraw, które w herbie miały szachowanego orła. Pierwsze wystąpienie szachownicy w herbie,

³ Georg Thebesius, *Liegnitzische Jahr-Bücher [...]*, Jauer 1733, zaznaczyć należy, że pokazywany tutaj miedzioryt nie przedstawia zapewne pierwotnej tumbi, która nie zachowała się, tylko jej barokową rekonstrukcję

⁴ Sylwiusz Mikucki, *Heraldyka Piastów śląskich do końca XIV wieku [w:] Historia Śląska*, PAU, t. 3,

nie w klejnocie, na pieczęci syna Bolesława III – Wacława I, miało być jedynie wyrazem odziedziczenia roszczeń ojca⁵.

Należy także dodać, że powyższe rozumowanie oraz katalog zabytków sfragistycznych i heraldycznych ksiąg brzeskich zostało przedłożone Komisji Heraldycznej przy MSWiA w trybie konsultacyjnym. Komisja pomimo wyraźnego zaznaczenia, że chodzi jedynie o konsultację, uznała argumentację projektujących wydając pozytywną opinię o projekcie herbu i flagi powiatu brzeskiego, które zostały dołączone do materiału konsultacyjnego⁶.

Opis skomponowanego zgodnie z powyższym tekstem herbu powiatu brzeskiego brzmi następująco:

Na tarczy gotyckiej w polu złotym orzeł czarny z przepaską koniczynową srebrną na skrzydłach i piersi.

Proponowany herb nawiązuje do dawnych piastowskich tradycji herbowych i ocala je od zapomnienia. Orzeł z przepaską po raz pierwszy w heraldyce Piastów śląskich pojawił się w symbolice Henryka II Pobożnego, który na orła nałożył znak osobisty ojca, Henryka Brodatego – półksiężyc z krzyżem⁷. Nie da się zaprzeczyć, że wedle niektórych teorii znak orła został przyjęty przez Pobożnego z Niemiec. Jednakże konkretny symbol orła z przepaską był własną inwencją rodowitego Piasta (2x prawnuk Bolesława Krzywoustego). Warto także zauważyć, że motyw orła pojawił się na ziemiach polskich najwcześniej właśnie na Śląsku. Bardzo zatem prawdopodobne, że posłużył on (po zmianie barw) za pierwowzór Orła Białego.

Flaga powiatu brzeskiego

Pierwsza koncepcja flagi powiatu brzeskiego powstała równolegle z pierwotną koncepcją herbu. Nawiązywała ona do formy sztandaru księcia legnicko-brzeskiego Jerzego III z 1663 roku, który miał przedstawiać skwadrowany herb w otoczeniu wieńca laurowego, nałożony na podzielony w krzyż płat czerwono-biały (Zob. [katalog](#)).

Wraz z przyjęciem jednopolowego projektu herbu, koncepcja ta musi zostać odrzucona, ponieważ złota (żółta) tarcza nachodziłaby w nim częściowo na białe pola flagi, łamiąc zasadę alternacji heraldycznej. Nowy projekt flagi to klasyczna flaga heraldyczna, tzn. taka, w której godło położono luzem na płacie flagi w barwie pola herbu. Godło zostało przesunięte w stronę drzewca flagi, co zwiększy jego ekspozycję w bezwietrzne dni.

Projekt flagi można opisać następująco: prostokątny płat materiału, o proporcjach 5:8 (wysokość do długości), żółty, z godłem herbu powiatu wysokości 8/10 wysokości płata umieszczonym w taki sposób, że jego pionowa oś symetrii leży w odległości 1/3 długości płata od jego drzewca.

⁵ Małgorzata Kaganiec, *Heraldyka Piastów śląskich 1146-1707*, Katowice 1992, s. 47-69

⁶ Uchwała nr 42-405/O/2019 Komisji Heraldycznej z dnia 10 maja 2019 r. w sprawie projektów herbu i flagi powiatu brzeskiego

⁷ Odmianę polegającą na usunięciu motywu krzyża, tożsamą z używaną przez księstwo legnicko-brzeskie w polach I i IV, wprowadził pierwszy książę legnicki i protoplasta ksiąg brzeskich – Henryk V Brzuchaty

Warto dodać, że projekt ten został dołączony do wspomnianego wyżej materiału konsultacyjnego dla Komisji Heraldycznej i uzyskał jej pozytywną opinię.

Baner i flaga stolikowa powiatu brzeskiego

Baner i flaga stolikowa są pionowymi odwzorowaniami flagi. Baner to płat prostokątny o proporcjach 1:4 (szerokość do wysokości), żółty, z godłem Powiatu wysokości 1/4 wysokości płata, ułożonym w poziomie pośrodku, zaś w pionie w taki sposób, że górna krawędź godła leży w odległości 1/4 wysokości płata od jego górnej krawędzi.

Flaga stolikowa to płat prostokątny o proporcjach 1:2 (szerokość do wysokości), żółty, z nałożonym godłem Powiatu wysokości 1/2 wysokości płata, ułożonym pośrodku płata. Flaga stolikowa mocowana jest za górną krawędź do poprzeczki i mocowana na stojaku.

Pieczęcie powiatu brzeskiego

Pieczęcie powiatu brzeskiego zaprojektowano w pięciu wariantach: pieczęć ogólna, pieczęć Rady Powiatu, pieczęć Starostwa, pieczęć Starosty i pieczęć Zarządu Powiatu. We wszystkich przypadkach pieczęcie są okrągłe, o średnicy 36 mm, z godłem Powiatu w części centralnej, oddzielonym linią perełkową od otoku z majuskułową legendą w postaci odpowiednio: + POWIAT BRZESKI, + RADA POWIATU BRZESKIEGO, + STAROSTWO POWIATOWE W BRZEGU, + STAROSTA BRZESKI, + ZARZĄD POWIATU BRZESKIEGO. „+” oznacza krzyż inicjalny rozpoczynający legendę, który ma formę krzyżyka kawalerskiego. Krój czcionki Times New Roman.

Łańcuch Starosty Brzeskiego

Łańcuch Starosty Brzeskiego składa się z 19 ozdobnych ażurowych ogniw w formie ośmiopłatka złożonego z czterech półkolistych części na zmianę z częściami składającymi się z kątów prostych, wypełnionego trzema wrzecionowatymi ażurowymi kształtami, przeplecionymi z kolejnymi trzema, pod kątem prostym. Sześć pierwszych ogniw ma nałożone prostokątne plakietki z wygrawerowanymi nazwami gmin wchodzących w skład powiatu. Krój czcionki: Antykwa Półtawskiego. Do łańcucha podwieszony jest klejnot w stylizacji zbliżonej do jego ogniw, z nałożonym barwnym (emalia komórkowa) herbem Powiatu.

Laska Przewodniczącego Rady Powiatu Brzeskiego

Laska Przewodniczącego Rady Powiatu Brzeskiego jest insygnium nawiązującym do dawnych polskich tradycji lasek używanych jako atrybut władzy osób przewodniczących jakimś zgromadzeniom. W dawnej i obecnej Rzeczypospolitej taką osobą był Marszałek Sejmu i Senatu. Stukanie laski oznacza rozpoczęcie i zakończenie obrad. Dawniej uderzenia laski w podłogę uciszały spierających się członków obrad. Obecne stanowisko Komisji Heraldycznej umożliwia używanie tego insygnium także marszałkom województw oraz przewodniczącym rad powiatów (w odróżnieniu od przewodniczących rad gmin, którym przysługują łańcuchy). Laska przewodniczącego używana jest na wyjątkowo uroczystych posiedzeniach rady powiatu.

Symbolika użyta w lasce nawiązuje do symboliki proponowanej dla powiatu brzeskiego. Laska wykonana jest z toczanego drewna z okuciami metalowymi w barwie złocistej. Metalowy i złocisty jest także uchwyt laski. Laska zwieńczona jest orłem dolnośląskim wykonanym z metalu w barwie czarnej, z nałożonym metalowym półksiężycem w barwie srebrzystej. Poniżej znajduje się metalowy uchwyt laski, wypełniony wklęsłym reliefem w kształcie sześciu wrzecionowatych kształtów. Kolejną część poniżej stanowi odsłonięty drewniany trzon laski, zakończony okuciem w formie stykających się trzech pierścieni, z których środkowy jest większy od dwóch pozostałych. Takie samo okucie oddziela od siebie pozostałe części laski oraz stanowi jej podstawę.

Sztandar powiatu brzeskiego

Sztandar powiatu brzeskiego jest dwustronnym, kwadratowym płatem materiału, obszytym z trzech stron złotą frędzlą, zaś czwarta strona przymocowana jest do drzewca za pomocą koluszków umocowanych na szpili. Drzewce sztandaru zwieńcza ozdobna głowica wykonana z metalu w barwie złocistej, osadzona na tulei, przedstawiająca orła dolnośląskiego w stylizacji z herbu powiatu. Do wspomnianej tulei przywiązuje się szarfę białą-czerwoną, zakończoną frędzlą złotą. Prawa strona sztandaru (państwowa) jest czerwona i zawiera wyłącznie godło państwowe według obowiązującego wzoru. Projektujący sugerują wyhaftowanie orła nicią srebrną i złotą. Lewa strona sztandaru (samorządowa) jest podzielona w krzyż na cztery równe kwadraty na przemian z materii czerwonej i białej. Na to nałożony jest barwny herb powiatu. Projektujący sugerują wykorzystanie haftu nicią złotą i srebrną dla złotych (pole herbu, oko orła) i srebrnych (przepaska orła) elementów herbu, w odróżnieniu od samego płata sztandaru, gdzie należy wykorzystać zwykły biały materiał dla kwadratów II i III. Herb powiatu ujęty jest w zielony wieniec laurowy. Kompozycję uzupełniają wyhaftowane napisy majuskułowe: POWIAT BRZESKI u góry, oraz 1311 i 1999 u dołu, wyhaftowane nicią złotą. Pierwsza z dat rocznych przypomina o pierwszym wydzieleniu powiatu brzeskiego, zaś druga – o reaktywacji powiatu brzeskiego po przywróceniu trójstopniowego podziału administracyjnego w Rzeczpospolitej. Krój czcionki: Antykwa Półtawskiego. Strona samorządowa ma nawiązywać swoją formą do sztandaru księcia legnicko-brzeskiego Jerzego III (zob. [Załącznik – katalog zabytków heraldycznych i sfragistycznych ksiąg brzeskich](#)).

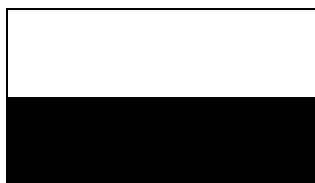
Odznaka Honorowa Powiatu Brzeskiego

Odznaka Honorowa Powiatu Brzeskiego jest bita w metalu w barwie złocistej i ma formę sześciokąta o wysokości 36 mm, i przekątnej 41,5 mm, z wklęsłymi bokami i obustronnie zaznaczonymi krawędziami, na którym po stronie licowej znajduje się tarczka z herbem powiatu wedle ustalonego wzoru, wpisanym w cienką bordiurę, nałożonym na wieniec laurowy w formie półwypukłego reliefu, lekko wystającego poza krawędzie sześciokąta. Elementy herbu noszące barwę czarną zaznaczone są fakturą ziarnistą. Linie konturowe tarczy i godeł wygrawerowane linią wklęsłą. Strona odwrotna medalu w miejsce tarczy herbowej ma na gładkim polu wygrawerowany majuskułowy czterowierszowy napis ZA | ZASŁUGI | DLA POWIATU | BRZESKIEGO, pod nim mniejszy napis 20XX, oznaczający datę roczną nadania odznaki. Krój czcionki: Antykwa Półtawskiego. Odznaka podwieszana za uszko

do metalowego kółka, przechodzącego przez wstążkę szerokości 36 mm. Wstążka składa się z pasków szerokości kolejno $\frac{1}{27}$, $\frac{2}{27}$, siedmiu szerokości $\frac{1}{9}$, $\frac{2}{27}$ i $\frac{1}{27}$ szerokości wstążki, na przemian czarnych i żółtych, za wyjątkiem paska środkowego, który jest biały. Odznakę nosi się w lewej klapie ubioru wizytowego lub na lewej piersi ubioru bez klapy, po odznaczeniach państwowych. Do odznaki wydawany jest pamiątkowy dyplom.

Kamil Wójcikowski i Robert Fidura
Czerwiec 2019

Projekt herbu powiatu brzeskiego

PANTONE Vacat
CMYK 0, 0, 0, 0
RGB 0, 0, 0
PANTONE Black
CMYK 0, 0, 0, 100
RGB 26, 23, 27

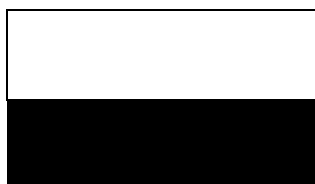

PANTONE Yellow
CMYK 0, 15, 100, 0
RGB 255, 213, 0

Projekt flagi powiatu brzeskiego

Projekt banneru powiatu brzeskiego

PANTONE Vacat
CMYK 0, 0, 0, 0
RGB 0, 0, 0
PANTONE Black
CMYK 0, 0, 0, 100
RGB 26, 23, 27

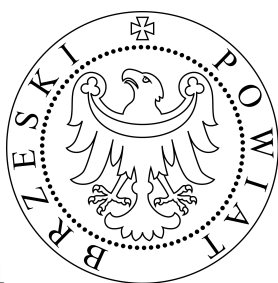
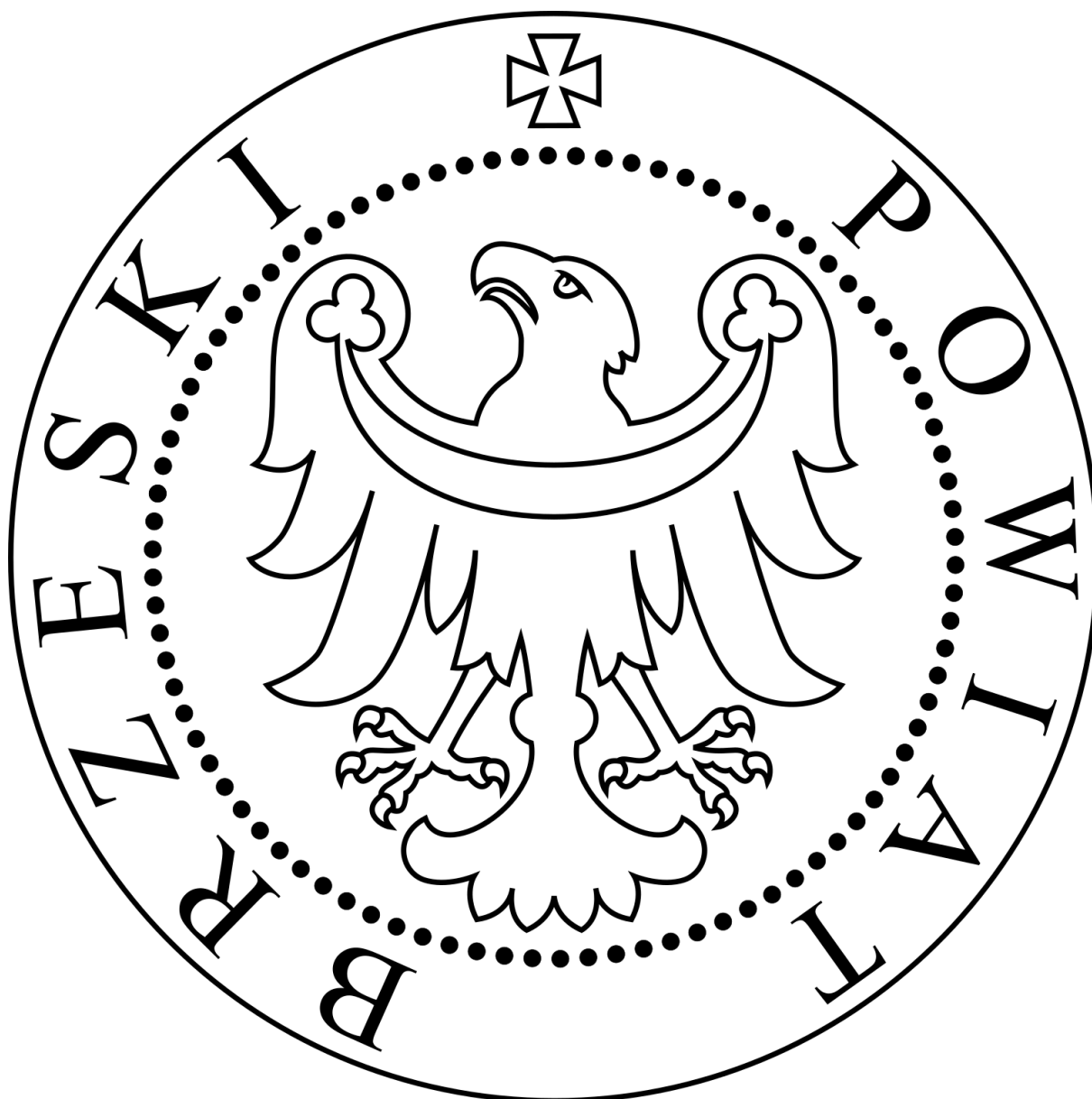

PANTONE Yellow
CMYK 0, 15, 100, 0
RGB 255, 213, 0

Projekt flagi stolikowej powiatu brzeskiego

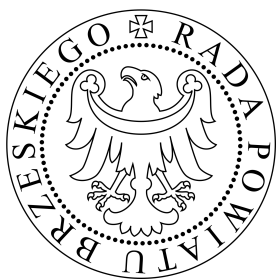
Projekt pieczęci powiatu brzeskiego

1:1

Ø 36 mm

Projekt pieczęci rady powiatu brzeskiego

1:1

Ø 36 mm

Projekt pieczęci starostwa brzeskiego

1:1

Ø 36 mm

Projekt pieczęci starosty brzeskiego

1:1

Ø 36 mm

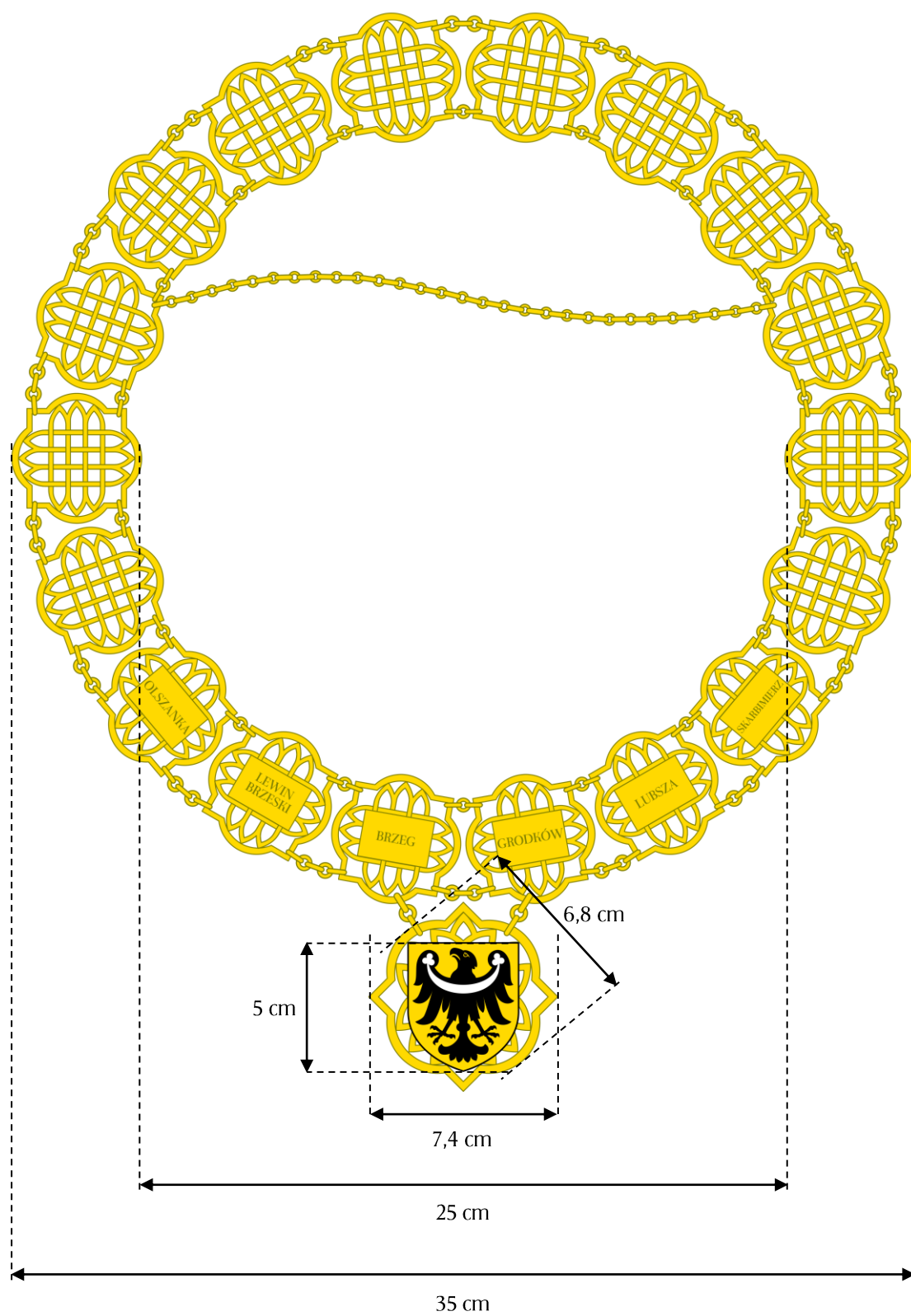
Projekt pieczęci zarządu powiatu brzeskiego

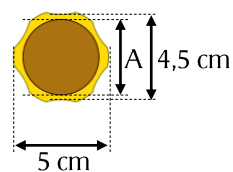
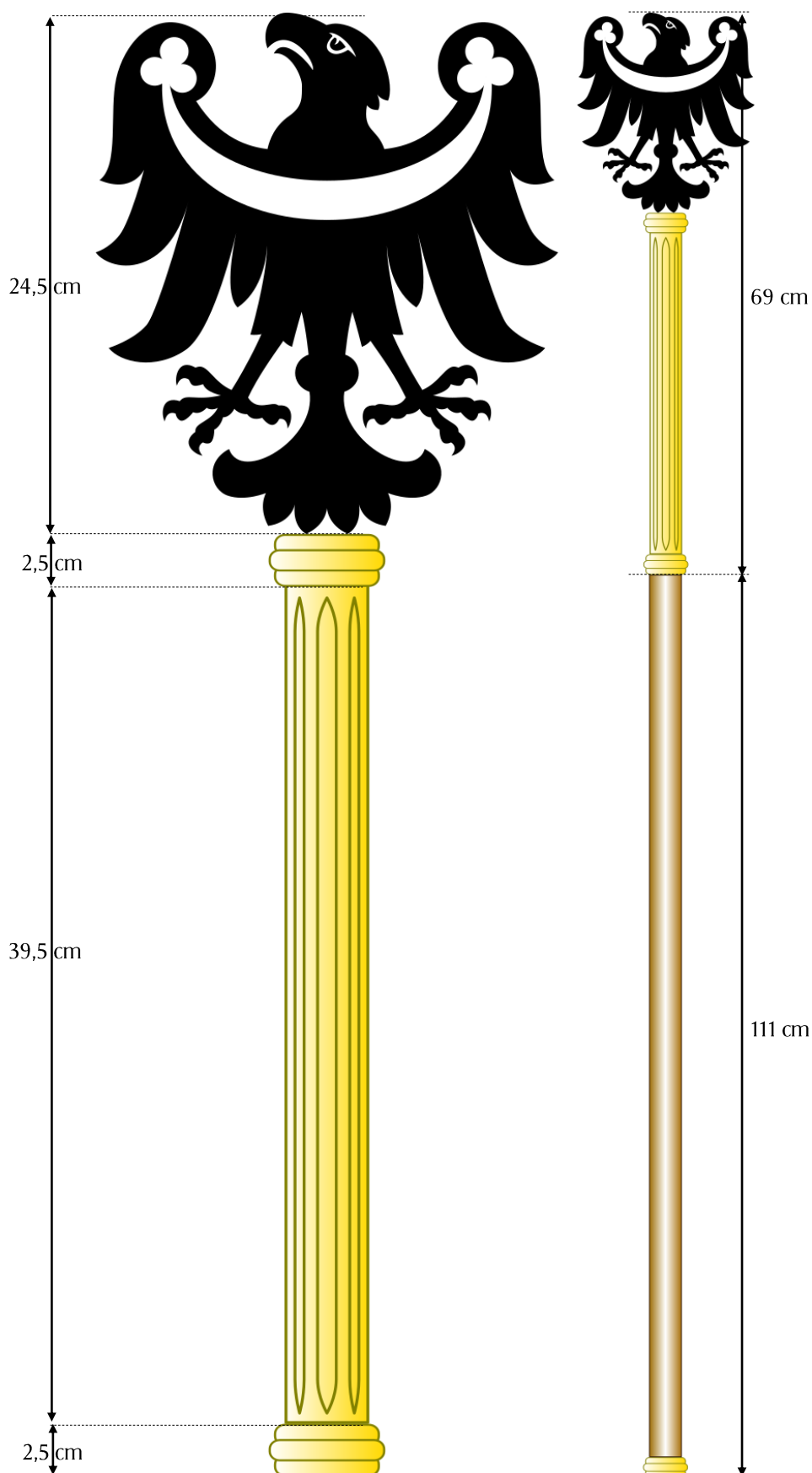
1:1

Ø 36 mm

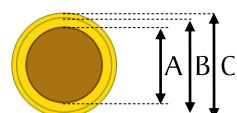
Projekt Łańcucha Starosty Brzeskiego

Projekt Łaski Przewodniczącego Rady Powiatu Brzeskiego

A = 4 cm
B = 5 cm
C = 5,5 cm

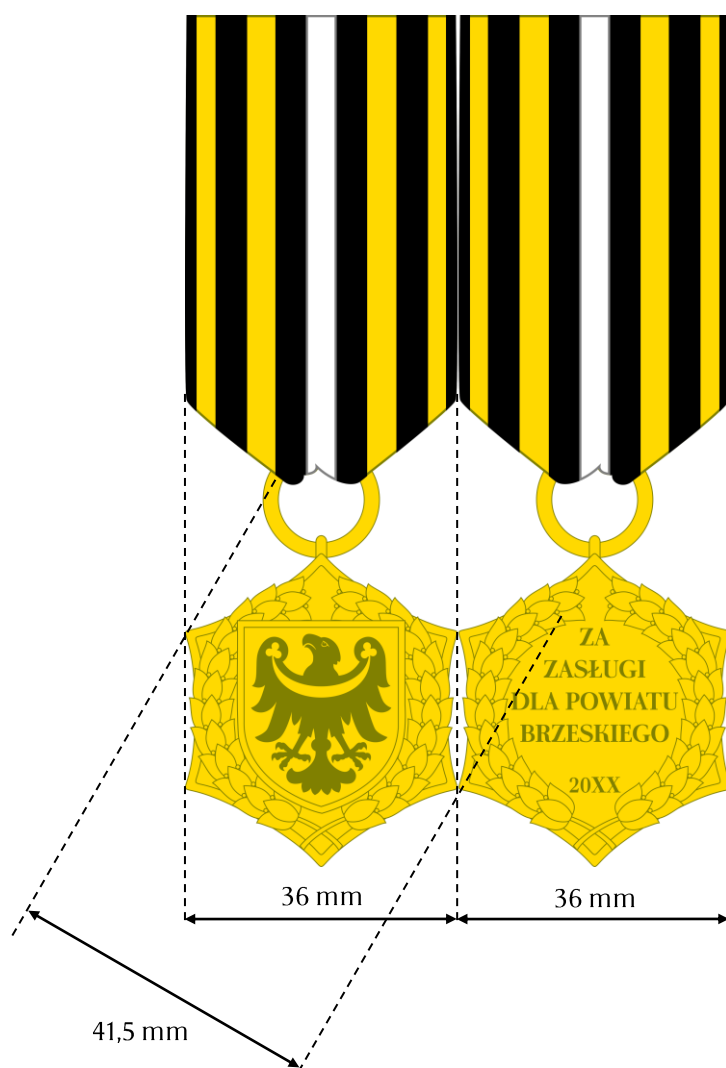
Projekt sztandaru powiatu brzeskiego – strona lewa

Projekt Odznaki Honorowej Powiatu Brzeskiego

Strona licowa

Strona odwrotna

	
Dyplom nr	Brzeg dn.
	
<h1>DYPLOM</h1>	
<p>Rada Powiatu Brzeskiego</p>	
<p>nadaje Pani/Panu</p>	
.....	
<p>Odznakę Honorową Powiatu Brzeskiego</p>	
Starosta Brzeski	Przewodniczący Rady Powiatu
	

Załącznik – zabytki heraldyczne i sfragistyczne książąt brzeskich

Ramy czasowe	Władca	Heraldyka, sfragistyka, etc.	Uwagi
1311 – 1352	Bolesław III rozrzutny	 <p>Legenda: +S'(IGILLUM) * BOLEZLAI * D(E)I * GRA(TIA) * DUCIS * SL'(ES)IE * D(OMI)NI * BREGEN(SIS) * ET * TVTORIS * LIGNITZEN(SIS)</p> <p>Symbole: Orzeł z przepaską bez krzyża Pieczęć pieszka, użyta 1311-1312 Tytulatura: śląska, brzeska, legnicka</p> <p>Legenda: +S'(IGILLUM) * (S)ECRETV(M) BOLEZLAI * DVCIS * SL'(ESI)E * D(OMI)NI * BREGEN(SIS)</p> <p>Symbole: Orzeł z przepaską bez krzyża, z koniczynkami Contrasigillum poprzedniej pieczęci, użyta 1312 Tytulatura: śląska, brzeska</p>	1311 – wydzielenie księstwa brzeskiego

Legenda: +S'(IGILLUM) BOLEZLAI * D(E)I * GRA (TIA) *
DVCIS * / * SLEZIE * ET * D(OMI)NI * DE * LEGNITZ

Symbole: Orzeł z przepaską bez krzyża

Pieczęć pieszka w użyciu 1312-1331

Tytulatura: śląska, legnicka

Legenda: +S'(IGILLUM) * BOL'(ESLAI) * DVCIS *
SL'(ES)IE * ET * D(OMI)NI * DE LEGNITZ

Symbole: hełm z klejnotem w formie szachownicy
Contrasigillum poprzedniej pieczęci, pieczęć hełmowa
w użyciu 1312-1329

Tytulatura: śląska, legnicka

Legenda: +S(IGILLUM) BOL'(ESLAI) DVCIS * SL'(ES)IE *
ET * D(OMI)NI DE LEGNITZ

Symbole: hełm z klejnotem w formie szachownicy

Pieczęć hełmowa w użyciu 1317-1330

Tytulatura: śląska, legnicka

Legenda: + S(IGILLUM) * BOL'(ESLAI) DVCIS * SL'(ES)IE
* ET D(OMI)NI * DE * LEGNITZ

Symbole: hełm z klejnotem w formie szachownicy

Pieczęć w użyciu w latach 1318-1330

Tytulatura: śląska, legnicka

Legenda: +/S'(IGILLUM) * BOLESLAI * DEI * GRA(TIA)
*/ DVCIS * SLESIE * ET * D/O(MIN)I * LEGNITZENSIS

Symbole: Orzeł z przepaską bez krzyża

Pieczęć konna, w użyciu w latach 1330-1352

Tytulatura: śląska, legnicka

Legenda: + S'(IGILLUM) BOL'(ESLAI) DVCIS * SL'(ESI)E
* DO(MIN)I LEGNITZENSIS

Symbole: hełm z klejnotem w formie orła w locie z
szachowanym ogonem

Pieczęć hełmowa, *contrasigillum* poprzedniej,
w użyciu w latach 1332-1345

Tytulatura: śląska, legnicka

Legenda: +S'(IGILLUM) BOL'(ESLAI) DVCIS * SL'(ESI)E *
DO(MIN)I * LEGNITZENSIS

Symbole: jak wyżej

Pieczęć hełmowa, kolejne *contrasigillum* pieczęci
konnej, używana w latach 1334-1351

Tytulatura: legnicka

Legenda: +S'(IGILLUM) BOLEZLAI * DVCIS * SL'(ESI)E *
DO(MIN)I * BREGENSIS

Symbole: jak wyżej

Pieczęć hełmowa, kolejne *contrasigillum* pieczęci
konnej, używana w roku 1352

Tytulatura: śląska, brzeska

Miedzioryt tumby z 1733 roku⁸
Symbole: Orzeł z przepaską bez krzyża z koniczynkami

⁸ Georg Thebesius, *Liegnitzische Jahr-Bücher [...]*, Jauer 1733, zaznaczyć należy, że pokazywany tutaj miedzioryt nie przedstawia zapewne pierwotnej tumbi, która nie zachowała się, tylko jej barokową rekonstrukcję

Rysunek tumby z 1872 roku⁹
Symbole: Orzeł z przepaską bez krzyża

⁹Hermann Luchs, *Schlesische Fürstenbilder des Mittelalters*, Breslau 1872, pierwotna tumba nie zachowała się, ilustracja przedstawia jej XIX-wieczną rekonstrukcję, eksponowaną dzisiaj w MN we Wrocławiu

1352-1358	Katarzyna chorwacka	 <p>Legenda: +S(IGILLUM) : KAT(H)ERINE * DEI * GRA (TIA) : DVCIS(S)E * SL(ESI)E DOM(INE) : BRI(G)EN(SIS) Symbole: Orzeł z przepaską, trudno stwierdzić dodatkowe elementy Pieczęć tronowa, 1348-54¹⁰ Tytułatura: śląska, brzeska</p> <p>Legenda: +S(IGILLUM) : KAT(H)ERINE * DEI * GRA (TIA) : DVCISSE * SL'(ESI)E D(OMI)NE : BREGE(NSIS) Symbole: Orzeł z przepaską, trudno stwierdzić dodatkowe elementy Pieczęć tronowa, 1356-57¹¹ Tytułatura: śląska, brzeska</p>	Wdowa po Bolesławie III, oprawą wdowią była Oława i Brzeg
-----------	---------------------	---	--

¹⁰AP Wrocław, Księstwo Brzesko-Legnicko-Wołoskie, Rep. 3, nr (249)265

¹¹AP Wrocław, Księstwo Brzesko-Legnicko-Wołoskie, Rep. 3, nr (249)265

1358	Wacław I legnicki	 <p>Legenda: +S(IGILLUM) WE(N)CEZLAI * DEI * GRA(TIA) * DVCIS * SLE(SIE)</p> <p>Symbole: hełm z orłem w klejnocie</p> <p>Pieczęć hełmowa używana w latach 1337-1342</p> <p>Tytulatura: śląska</p> <p>Legenda: +S(IGILLUM) WENCESLAI DEI GRACIA : DUCIS : SLEZIE : ET : DOMINI x LIGNICENSIS</p> <p>Symbole: Gotycka tarcza herbowa dzielona w krzyż, w polach I i IV szachownica, w polach II i III orzeł z przepaską</p> <p>Pieczęć herbowa używana w latach 1342-1345</p> <p>Tytulatura: śląska, legnicka</p>	<p>Syn Bolesława III</p> <p>Od 1358 na</p> <p>połowie księstwa</p> <p>brzesko-</p> <p>oławskiego</p>
------	-------------------	---	--

Legenda: + ‡ S(IGILLUM) + WENC(E)ZLAI ‡ DVCIS ‡ + ‡
SLESIE

Symbole: Gotycka tarcza herbowa dzielona w krzyż, w polach I i IV orzeł z przepaską, w polach II i III szachownica

Pieczęć herbowa używana w roku 1344

Tytulatura: śląska

Legenda: + S(IGILLUM) * WENCESLAI * DVCIS * SLESIE
* DOMINI * LEGNICENSIS

Symbole: Jak wyżej

Pieczęć herbowa używana w latach 1346-1364, także jako *contrasigillum* poprzedniej

Tytulatura: śląska, legnicka

Legenda: + ✚ WENCESLAUS : PRIMVS : DEI : GRACIA :
DUX : SLEZIE : ET DOMINVS : LEGNICZENSIS :

Symbole: Tarcza dzielona w krzyż, w polach I i IV
szachownica, w polach II i III orzeł, szczegóły
nieczytelne

Pieczęć piesza, w użyciu w latach 1351-1362¹²

Tytulatura: śląska, legnicka

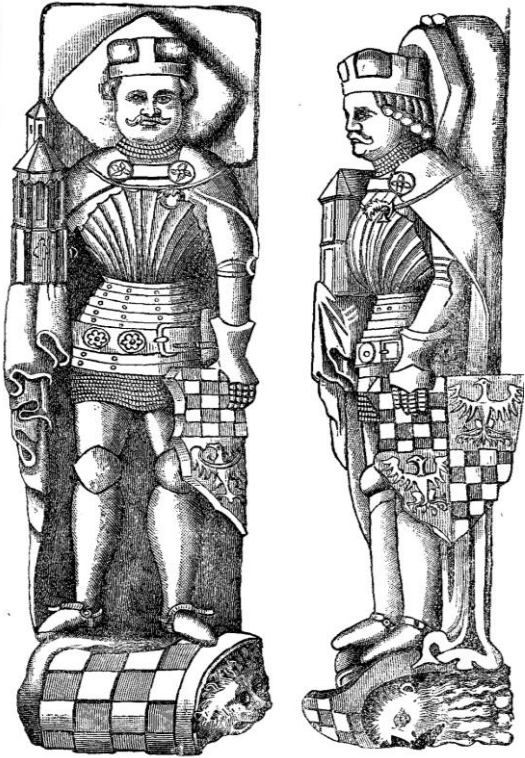

Legenda: ‡ WEN(CESLAUS) / ‡ DVX + / SL(ES)IE / +
PRIM'(US)

Symbole: orzeł z przepaską, szczegóły nieczytelne

Pieczęć popiersiowa, w użyciu w latach 1354-1356

Tytulatura: śląska

¹² Poczet.com

		 <p>Figura grobowa widziana od frontu i z profilu¹³ Tarcza herbowa z szachownicą i orłem</p>	
1358-1368	Bolko II mały (świdnicki)	Pomijamy – jest to zupełnie „obcy” książę	Nabyta połowa księstwa brzesko-oławskiego od Wacława I w 1358 roku
1358-1398	Ludwik I brzeski	 <p>Legenda: +S'(IGILLUM) * LVDWICI * [DEI] [GR]A(TIA) * DVC'(IS) * SL'(ESI)E Symbole: hełm z orłem w klejnocie Pieczęć hełmowa używana w latach 1337-1339 Tytułatura: śląska</p>	Syn Bolesława III Od 1358 na połowie Brzegu, od 1368 na drugiej połowie Brzegu

¹³Kazimierz Stronczyński, *Pomniki książęce Piastów lenników dawnej Polski w pieczęciach, budowlach, grobowcach i innych starożytnościach zebrane i objaśnione*, Piotrków 1888, s. 249

Legenda: +S'(IGILLUM) * LVDWICI * DEI GRA(TIA) *
DVCIS * SL'(ES)IE

Symbole: hełm z orłem z przepaską w otoku piór
pawich w klejnocie

Pieczęć hełmowa używana w latach 1342-1397

Tytulatura: śląska

Legenda: + SIGILLUM + LUDWICI + DUCIS +
LIGNICENSIS

Symbole: hełm z orłem z przepaską w klejnocie

Pieczęć hełmowa używana w latach 1344-1346

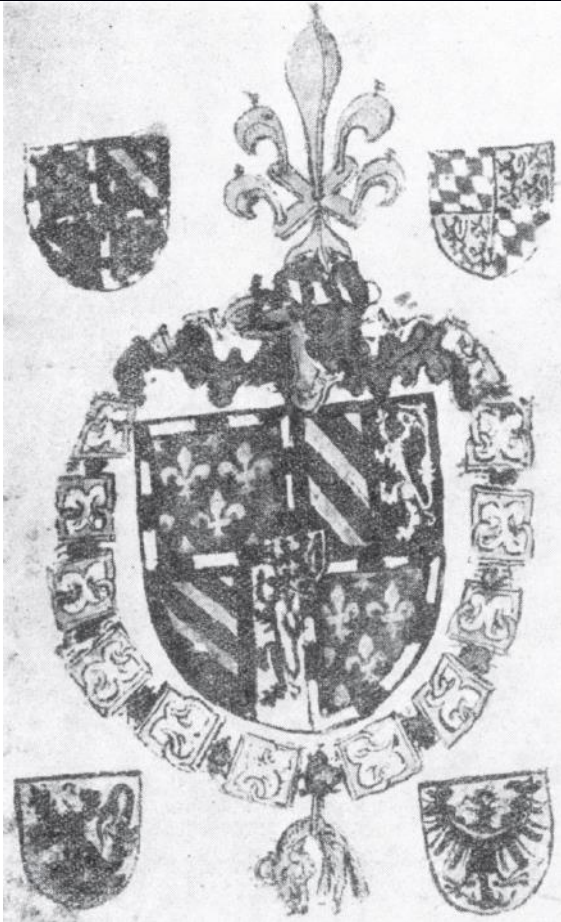

Tytulatura: legnicka

Legenda: + Sigillum ... ludwici ... dei ... gra[tia] ...
 duciS ... Slesie ... et ... domini ... bregenSiS
 Symbole: 2 tarcze gotyckie z orłami z przepaską
 Pieczęć popiersiowa, niepotwierdzona w użyciu
 Tytulatura: śląska, brzeska

Herb księcia brzeskiego (*brige*)
 z *Herbarza Geldrii*
 (II połowa XIV wieku)

			
		<p>Herb księcia Burgundii Filipa II z herbem babki, Małgorzaty brzeskiej (córka Ludwika I), w prawym dolnym rogu</p>	
1398-1399	Henryk VII z blizną	 <p>Legenda: + S'(IGILLUM) * H(E)NR(I)CI * DEI * GRA(TIA) * DVCIS * SL'(ESI)E * D(OMI)NI * BREGE(NSIS)</p> <p>Symbol: orzeł z przepaską bez krzyża</p> <p>Pieczęć niepotwierdzona w użyciu, według literatury 1372</p> <p>Tytulatura: śląska, brzeska</p>	Syn Ludwika I

		 <p>Legenda: + DOMINUS HENRICUS / DUX SL(ES)I(E) D(OMI)N(U)S BREGENSIS</p> <p>Symbol: Tarcza herbowa z orłem z przepaską, hełmem i klejnotem – orzeł z przepaską stojący</p> <p>Pieczęć herbowa, w użyciu 1381-1398</p> <p>Tytulatura: śląska, brzeska</p>	
1399-1400	Henryk IX lubiński i Ludwik II	 <p>Legenda: S(igillum): henrici : (et) : ludwic / i : fratr(um) : duc(o)r(um) bregen(sis)</p> <p>Symbol: tarcza herbowa z orłem z przepaską, na tarczy hełm z labrami i klejnotem – pół orła jak w godle okolony piórami pawimi</p> <p>Pieczęć herbowa, wspólna z Ludwikiem II (patrz poniżej), w użyciu w 1400 roku</p> <p>Tytulatura: brzeska</p>	Bracia, krótkie współzrządy po śmierci ojca do czasu podziału ojcowizny w 1400 roku – Henryk dostał Lubin, Oławę i Chojnów, Ludwik – Brzeg

1404-1405	Henryk IX lubiński	 <p>Legenda: S(igillum) : heinrici : duciS : bre/gen(sis) et : d(omi)ni : lobinen(sis) Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1404-1419 Tytułatura: brzeska, lubińska</p> <p>Pomijamy inną pieczęć, z okresu rządów jedynie w Chojnowie, Lubinie i Oławie</p>	<p>Krótkie rządy w księstwie brzeskim w zastępstwie brata, który przebywał wówczas w niewoli saraceńskiej</p>
1399-1404 1405-1436	Ludwik II brzeski	 <p>Legenda: * S (igillum) * lud + wici * duci/S * breg + ensis Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa, w użyciu w latach 1402-1436 Tytułatura: brzeska</p>	<p>Od 1419 także w Legnicy – księstwo legnicko-brzeskie</p>

Legenda: Sigillum * Iodwici * secu(n)di * d(e)l *
gr(ati)a * duc(is) * / * slezie * et * d(omi)ni *
legniczensiS * et * bregensiS

Symbol: z prawej tarcza z hełmem i klejnotem jak
wyżej, z lewej tarcza skwadowana z hełmem i
klejnotem

Pieczęć piesza, w użyciu w latach 1411-1435

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: S(igillum) * Iudwici * duc(is) et * do / m(in)i
* legnicz(e)n(sis) ac breg(ensis)

Symbol: Jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1420-1436

Tytulatura: legnicko-brzeska

		 <p>Przedstawienie najprawdopodobniej Ludwika II, księcia brzeskiego (<i>le duc de brich</i>) w <i>Herbarzu Złotego Runa</i>, I połowa XV wieku</p>	
1436-1443	Elżbieta Hohenzollern	 <p>Legenda: nieczytelna Symbol: orzeł z przepaską Pieczęć herbowa, w użyciu w latach 1434-1440 Tytułatura: nieczytelna</p>	Żona Ludwika II, oprawa wdowia

Legenda: Sigillum elizabet(hae) ducisse * Slesie *
legnicze(n)sis * et * breg(e)n(sis)
Symbol: dwie tarcze herbowe, z prawej orzeł, z lewej
szachownica
Pieczęć piesza, w użyciu w latach 1435-1447
Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: *S(igillum) * elyzabeth(ae) * del * gracia *
ducissa * slesie * d(omi)na * bregen(sis) * et *
legnicz(e)n(sis) *
Symbol: tarcza skwadrowana, w polach I i IV orzeł z
przepaską, pole II dzielone w krzyż z orłem i
szachownicą, w polu III szachownica
Pieczęć herbowa, w użyciu w latach 1437-1449
Tytulatura: śląska, brzesko-legnicka

1443-1450	Jan I lubiński, Henryk X chojnowski	 <p>Legenda: S(igillum) ioh(an)iS et hey(n)rici / ducu(m) lobin(en)su(m) Symbol: herb z orłem z przepaską, hełm i klejnot – orzeł z przepaską stojący Pieczęć braterska, używana w latach 1441-1452, Tytułatura: lubińska</p>	Legnica do Korony Czeskiej, Brzeg od 1450 zastawiony księżętom opolskim
1450-1476	Mikołaj I opolski	Pieczęcie pomijamy – jest to zupełnie „obcy” książę	Brzeg pod rządami książąt opolskich
1466-1476	Ludwik opolski	<p>Pieczęcie pomijamy – jest to zupełnie „obcy” książę</p> <p>Herb (przypuszczalnie) książąt brzeskich (<i>Herczog von Walt(e)nhawssen</i>) z <i>Ortenburger Wappenbuch</i> (1466-73)</p>	Współrządy z ojcem od 1466, Brzeg pod rządami książąt opolskich
1476-1481	Jan II Dobry	Pieczęcie pomijamy – jest to zupełnie „obcy” książę	Brzeg pod rządami książąt

			opolskich
1481-1488	Fryderyk I	 <p>Legenda: * S(igillum) * fredrici * dei gracia * d/uciS legnicen(sis) et * b'(re)gen(sis)</p> <p>Symbol: Herb z orłem z przepaską bez krzyżyka, na nim hełm z labrami i klejnotem – orzeł z przepaską przez pierś okolony piórami pawimi</p> <p>Pieczęć herbowa, w użyciu w 1469 roku</p> <p>Tytulatura: legnicko-brzeska</p> <p>Legenda: +*S(igillum) * fredrici * dei * gracia * duciS * legnicen(sis) * et * bregensiS * etce(tera)</p> <p>Symbol: jak wyżej</p> <p>Pieczęć herbowa, w użyciu w latach 1469-1488</p> <p>Tytulatura: legnicko-brzeska, etc.</p>	Od 1481 książę brzeski

Legenda: nieczytelna

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa, w użyciu w roku 1487

Tytulatura: brak

Herby Fryderyka I legnickiego w herbarzu Konrada Grünenberga z drugiej połowy XV wieku (*Herzog von der Schlesien und zum Brieg, Herr zu Liegnitz, zum Sagan und zu Glogow*), z insygniami zakonu Rudenband (Zakon Obroza Psa Gończego). Obok herb Meklemburgii-Schwerin. Tutaj księstwu brzeskiemu przypisano szachownicę.

1488-1495

Jan II

Nie znamy jego pieczęci

Syn Fryderyka I, formalnie współrządca z braćmi Fryderykiem II i Jerzym I

		 <p>Herb księcia legnickiego z <i>Wernigeroder Wappenbuch</i> (1486-92)</p>	
<p>1503-1505 i 1521-1547</p>	<p>Fryderyk II</p>	 <p>Legenda: *S(igillum) * duciS * fredrici * lignicens(sis) * bregensiS Symbol: orzeł z przepaską w tarczy Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1498-1547 Tytułatura: legnicko-brzeska</p>	<p>Syn Fryderyka I, współrządy z braćmi, od 1521 w Brzegu</p>

Legenda: H(ERZOG) * F(RIEDERICH)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w 1511 roku

Tytulatura: brak

Legenda: Nieczytelna

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa, w użyciu w 1514 roku

Tytulatura: brak

Legenda: F(RIEDRICH) H(ERZOG) Z(U) L(LIEGNITZ)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1514-1519

Tytulatura: legnicka

Legenda: + FRIDERICVS * DEI * GRACIA * DVX *
SLEZIE * LEGNICENSIS * BRIGENSIS * ZC *

Symbol: tarcza czterodzielna z hełmem i klejnotem –
pół orła z przepaską okolonego piórami pawimi

Pieczęć herbowa, w użyciu w 1518

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: F(RIEDRICH) H(ERZOG) Z(U) L(LIEGNITZ)
 Symbol: orzeł z przepaską w tarczy herbowej
 Pieczęć herbowa w użyciu w roku 1525
 Tytulatura: legnicka

Legenda: F(RIEDRICH) H(ERZOG) Z(U) L(LIEGNITZ)
 Symbol: jak wyżej
 Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1519-1524
 Tytulatura: legnicka

Legenda: F(RIEDRICH) H(ERZOG) Z(U) L(LIEGNITZ)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1524-44

Tytulatura: legnicka

Legenda: (FRI)E(DRICH)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1519-1524

Tytulatura: brak

		 <p>Legenda: * S(igillum) * duciS * georgi * ligniczen(sis) * bregensiS Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1498-1521 Tytułatura: legnicko-brzeska</p>	
1488-1521	Jerzy I	 <p>Legenda: H(ERZOG) / G(EORG) Symbol: Pełny herb z orłem z przepaską i klejnotem: pół orła w otoku z piór pawich Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1514-1519 Tytułatura: brak</p>	Brat Fryderyka I, współrządy z braćmi, od 1505 w Brzegu i Lubinie
1488-1503	Ludmiła Podiebrad	Pomijamy – jest to zupełnie „obca” księżna	Żona Fryderyka I, w Brzegu jako

			oprawie wdowej, regentka
1547-1586	Jerzy II	 <p>Legenda: H(ERZOG) / G(EORG) Symbol: Jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1540-1548 Tytułatura: brak</p> <p>Legenda: * GEORGIVS * DEI * GRA(TIA) : DVX / SILE(SIE) : LEGNI(CENSIS) : ET * BREGEN(SIS) Symbol: tarcza czterodzielna z trzema hełmami i klejnotami – orzeł stojący, pół orła z piórami pawimi, cylinder z szachownicą Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1545-1585 Tytułatura: śląska, legnicko-brzeska</p>	Syn Fryderyka II, ponowne oddzielenie księstwa brzeskiego

Legenda: S(IGILLUM) * GEORGII * DUX * S(I)LESIE *
LEGNICEN(SIS) * ET * BREGEN(SIS)

Symbol: tarcza czterodzielna z hełmem i klejnotem –
pół orła w pióropuszu pawim

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1547-1559

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: G(EORG) : D(OMINUS) : D(UX) : S(I)LESIE) :
L(EGNICENSIS) : ET B(REGENSIS)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1549-1553

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: * GEORGIVS * DEI * GRA(TIA) * DVX * / *
SILE(SIE) * LEGNI(CENSIS) * ET * BREGEN(SIS)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa, w użyciu w latach 1558-1586

Tytulatura: legnicko-brzeska

Legenda: * GEOR[G]I[V]S * DEI * GRA(TIA) DVX /
SILE(SIE) LEGNI(CENSIS) * ET * BREGEN(SIS)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1571-1585

Tytulatura: legnicko-brzeska

Legenda: H(ERZOG) G(EORG)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w 1583

Tytulatura: brak

Fragment XVI-wiecznego arrasu
z herbem Jerzego II

1586-1595	Barbara Branderburska	 <p>Legenda: B(ARBARA) : G(EBOREN) / M(ARKGRAFIN) : Z(U) // : B(RANDENBURG) : H(ERZOGIN) : I(N) / S(CHLESIE) : Z(U) : L(IEGNITZ) // : V(ND) : B(RIEG) : / W(ITWE) : Symbol: herb jak wyżej nałożony na herb margrabiów Brandenburgii Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1590-1592 Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska</p>	Żona Jerzego II, oprawa wdowia
1595-1602	Joachim Fryderyk	 <p>Legenda: ***S(IGILLUM) * IOACHIMVS * FRIEDERICVS * PRAEP(OSITUS) * M(AGDEBURGENSIS) * DEI / * G(RATIA) * DVX * SILE(SIE) * LEGNICENSIS * ET * BREGENSIS * 1576 Symbol: Tarcza czterodzielna, z trzema hełmami i klejnotami, z małą tarczą sercową dzieloną w skos Pieczęć herbowa, używana w latach 1591-1602 Tytulatura: Prepozyt magdeburski, książę śląski, legnicko-brzeski</p>	Syn Jerzego II, od 1586 nominalnie razem z bratem Janem Jerzym w księstwie brzeskim, ale rezydowali w Oławie, Brzeg był oprawą wdowią matki, Anny Marii Anhalckiej, od 1595 w Brzegu, od 1596 także w Legnicy

Legenda: nieczytelna

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa używana w latach 1569-1600

Tytułatura: nieczytelna

Legenda: S(IGILLUM) IOACHIMVS FRIDERI[C]VS *
PR(A)EP(OSITUS) / * M(AGDEBURGENSIS) * DEI
GRATIA DVX * SI[L]E[S]IAE // LEGNICENSIS * ET /
BR[EG]ENSIS [...]

Symbol: Jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1597-1598

Tytułatura: prepozyt magdeburski, książę śląski i
legnicko-brzeski

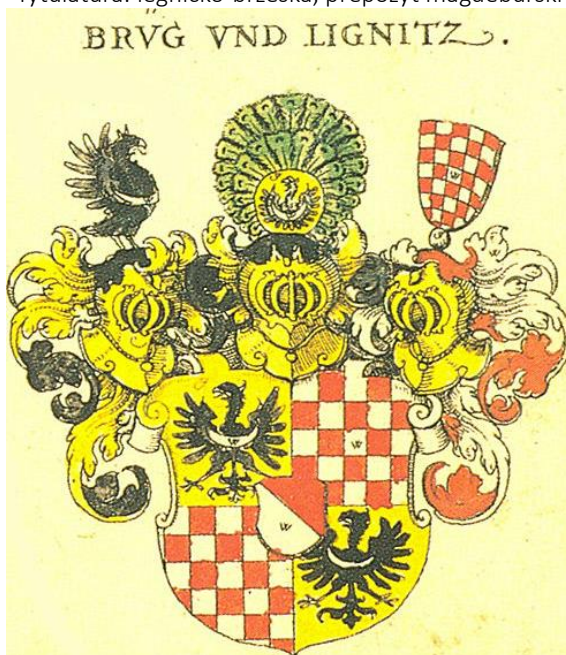

Legenda: I(OACHIM) / F(RIEDRICH) // H(ERZOG) / Z(U)
/ L(IEGNITZ) / V(ND) B(RIEG) // P(REAPOSITUS) /
M(AGDEBURG)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa użyta w 1601 roku

Tytulatura: legnicko-brzeska, prepozyt magdeburski

Herb księstwa legnicko-brzeskiego według
Siebmachera (1605)

1602-1605	Anna Maria Anhalcka	 <p>Legenda: DER * F(URSTEN) IVNGEN * HERRSCHAFT * ZVR * LI(E)GNITZ * VND * BRI(E)GK * GROSERINSI(E)GEL *</p> <p>Symbol: herb czwórdzielny z trzema klejnotami jak wcześniej</p> <p>Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1604-1605</p>	Matka, regencja
1605-1612	Jan Chrystian i Jerzy Rudolf	 <p>Legenda: * VON * G(OTTES) : G(NADEN) : IOHAN * CHRISTIAN * VNDT * GEORGE * RVDOLF * GEVRVDERE * HERTZOGHE * INN * SCHLESIEN * ZVR * LI(E)GNITZ * VNDT * BRIEGK *</p> <p>Symbol: jak wyżej</p> <p>Pieczęć wspólna, herbowa, w użyciu w latach 1612-1616</p> <p>Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska</p>	Następcy Joachima Fryderyka, do 1605 regencja matki Anny Marii Anhalckiej, od 1612 w wyniku podziału księstwa Jerzy Rudolf władał na Legnicy i Złotoryi, zaś Jan Chrystian w Brzegu

1602-1633	Jan Chrystian	 <p>Legenda: * VON G(OTTES) : G(NADEN) : IOHANN * CHRISTIAN * HERTZOG INN / SCHLESIEN * ZVR * LIEGNITZ VNDT BRIEG Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1612-1637 Tytułatura: śląska, legnicko-brzeska</p> <p>Legenda: + IOHAN CHRISTIAN HERTZOG IN SCH/LESIEN ZVR LI(E)GNITZ VNDT BRI(E)GK Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1612-1636 Tytułatura: śląska, legnicko-brzeska</p>	<p>Następca Joachima Fryderyka razem z bratem Jerzym Rudofem, do 1605 regencja matki Anny Marii Anhalckiej, od 1612 w wyniku podziału księstwa władał na Brzegu, od 1633 na wygnaniu</p>
-----------	---------------	--	--

Legenda: + IOHAN : CHRISTIAN * HERZOG * / IN *
SCHLESSEN * ZVR * LI(E)GN(ITZ) . V(ND) * BRI(EG)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1619-1623

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: [I](OHAN) / C(HRISTIAN) // H(ERZOG) / I(N)
S(CHLESSEN) // Z(U) / L(IEGNITZ) // V(ND) / B(RIEG)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w 1628 roku

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: D(EI) : G(RATIA) IOHAN(N)ES * CHRISTIANUS
/ DUX * SILES(IE) * LEGN(ICENSIS) * ET * BREG(ENSIS)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w 1631 roku

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

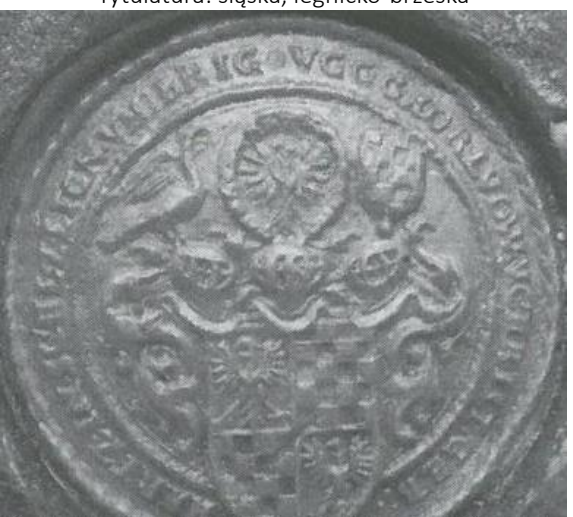
Legenda: * [IOHANNES] * CHRISTIANVS / DVX *
SILES(IE) * LEGN(ICENSIS) * ET * BREG(ENSIS)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w 1634 roku

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

1633-1635	Zarząd wojsk cesarskich		
-----------	-------------------------	--	--

1639-1654	Ludwik IV, Jerzy III, Chrystian	 <p>Legenda: *V(ON) : G(OTTES) G(NADEN) GEOR(G) : LVDW(IG) : V(ND) : CHRISTI(AN) : GEB(RUDER) : / HERTZ(OGE) : IN : SCHL(ESIEN) : Z(U) : LIEGN(ITZ) : V(ND) BRIEG Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1642-1654 Tytułatura: śląska, legnicko-brzeska</p> <p>Legenda: * V(ON) G(OTTES) : G(NADEN) : GEOR(G) : LVDW(IG) : V(ND) : CHRIST(IAN) : GEB(RUDER) : -/- : HERTZ(OGE) : IN : SCHL(ESIEN) : Z(U) : LI(E)GN(ITZ) * VND BRI(E)G Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1648-1655 Tytułatura: śląska, legnicko-brzeska</p>	Po śmierci ojca od 1639 wspólne rządy w księstwie legnicko-brzeskim, od 1654 ponowny podział
-----------	---------------------------------	---	--

1654-1664

Jerzy III

Sztandar Jerzego III z 1664 roku (w literaturze mylnie bywa podawany rok 1663). Płat podzielony na cztery strefy naprzemian czerwone i białe. Legenda Georg Herzog Zu Liegnitz Vnd Brieg.

Legenda: * D(EI) : G(RATIA) : GEORGIVS : DVX : SILESIE / LIGNICEN(SIS) : ET : BREGENSIS

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1637-1657

Tytułatura: śląska, legnicko-brzeska

Syn Jana Chrystiana, od 1639 wspólnie z braćmi w Brzegu, od 1654 samodzielnie w Brzegu, od 1663 ponownie w Legnicy z Chrystianem

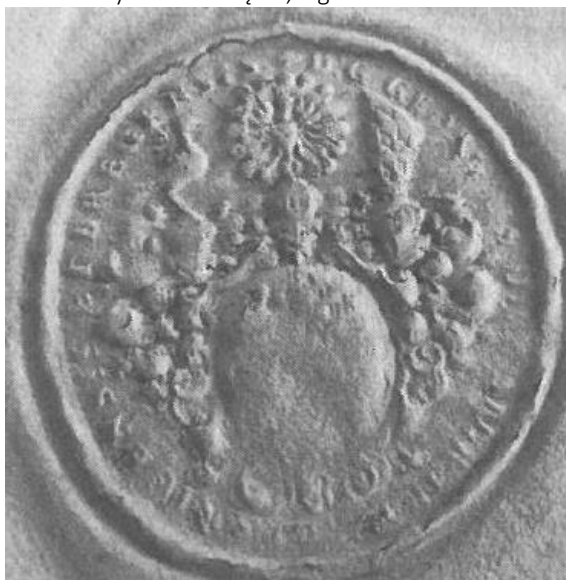

Legenda: * D(EI) : G(RATIA) : GEORGIUS * DUX
SILESIAE * LIGNICENSIS * ET * BREGENSIS *
SUPREM[AE] PER * SIL(ESIAM) * PRAAEF(ECTURE)
ADMIN(ISTRATOR)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1657-1661

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: * D(EI) : G(RATIA) : GEORGIUS * DUX *
SILESIAE * LIGNICENSIS * ET BREGENSIS

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w roku 1658

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

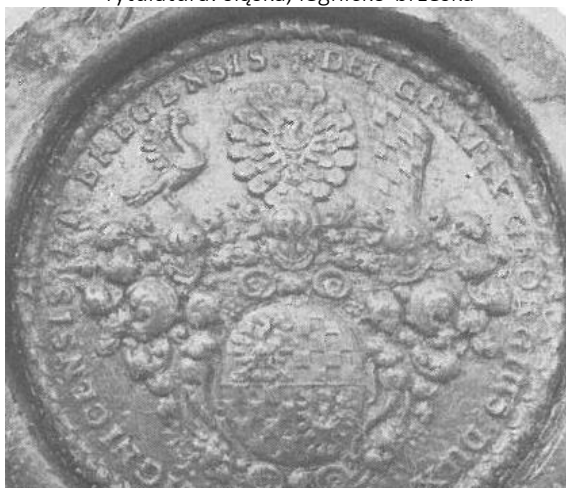

Legenda: * D(EI) : G(RATIA) : GEORGIUS * DUX *
SILESIAE * LIGNICENSIS * ET BREGENSIS

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1658-59

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: DEI GRATIA GEORGIUS DUX SILESIAE
LIGNICENSIS ET BREGENSIS

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1659-1663

Tytulatura: śląska, legnicko-brzeska

Legenda: brak

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa niepotwierdzona w użyciu, być
może 1663

Tytulatura: brak

Legenda: G(EORG) / H(ERZOG) Z(U) // L(IEGNITZ)
V(ND) / B(RIEG)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa, niepotwierdzona w użyciu
Tytulatura: legnicko-brzeska

<p>1664-1672</p>	<p>Chrystian</p>	<div data-bbox="582 190 1157 862" data-label="Image"> </div> <p>Sztandar Chrystiana z 1663, legenda Christian Herzog in Schlesien Zu Liegnitz, Brieg Vnd Vohlau¹⁴</p> <div data-bbox="582 918 1157 1534" data-label="Image"> </div> <p>Legenda: ** D(EI) : G(RATIA) : CHRISTIANUS DUX SILESIAE LIGNICENSIS BREG(ENSIS) : ET * WOLAV(IENSIS): Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1665-1672 Tytułatura: śląska, legnicko-brzesko-wołowska</p>	<p>Syn Jana Chrystiana, od 1639 wspólnie z braćmi w Brzegu, od 1663 z bratem Jerzym III w Legnicy, od 1664 samodzielnie w Brzegu</p>
------------------	------------------	--	--

¹⁴ Wersja bezbarwna z: Erwin Günther: Wappen und Flaggen in Schlesien, seinen Kreisen und Kreisstädten, Teil I: Niederschlesien, wersja barwna według Liegnitz.de

Legenda: * D(EI) : G(RATIA) : CHRISTIANUS DUX
SILESIAE LIGNICENSIS BREG(ENSIS) ET :
WOLAV(IENSIS)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1665-1672

Tytulatura: śląska, legnicko-brzesko-wołowska

Legenda: *** V(ON) : G(OTTES) : G(NADEN) :
CHRISTIAN HERZOG IN SCHLESSEN ZUR LIEGNI(T)Z
BRIEG UND WOHLAW

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1666-1668

Tytulatura: śląska, legnicko-brzesko-wołowska

		 <p>Legenda: DEI GRATIA CHRISTIANUS DUX SILESIAE LIGNICENSIS BREGENSIS ET WOLAVIENSIS Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1666-1671 Tytułatura: śląska, legnicko-brzesko-wołowska</p>	
1672-1675	Jerzy IV Wilhelm	 <p>Legenda: brak Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w 1673 roku Tytułatura: brak</p>	Syn Chrystiana, ostatni książę legnicko-brzesko- wołowski

Legenda: * D(OMINUS) : GEORG(IUS) * WILH(ELMUS)
 * DUX * SILESIAE * LIGNICENSIS BREG(ENSIS) : ET :
 WOLAV(IENSIS): *

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w 1675 roku

Tytulatura: śląska, legnicko-brzesko-wołowska

Legenda: * D(EI). G(RATIA). GEORGIVS : WILHELMVS *
 DVX * SIL(ESIE) * LIG(NICENSIS).
 BRIG(ENSIS).ET.WOHL(AVIENSIS)

Symbol: jak wyżej

Pieczęć herbowa w użyciu w 1675

Tytulatura: śląska, legnicko-brzesko-wołowska

		 <p>Legenda: * DEI * GRATIA [...] WILH[ELMVS] [...] [B]RGI(ENSIS) ET * WOHLAVIENSIS :*</p> <p>Symbol: jak wyżej</p> <p>Pieczęć herbowa, niepotwierdzona w użyciu</p> <p>Tytulatura: brzeska, wołowska (reszta zapewne uszkodzona)</p>	
1672-1680	Ludwika Anhalcka	 <p>Legenda: +V(ON) : G(OTTES) : G(NADEN) : LOVISE HERZIS ZV : LI(E)G(NITZ) : BR(IEG) : V(ND) : WO(H)L(AU) : GEBF(AHREN) : Z(U) : ANH(ALT) : WIT(WE) : OBERVORMUND(I) : V(ND) : REGENTIN</p> <p>Symbol: tacza w słup, z prawej herb jak wyżej, z lewej herb książąt Anhalt-Dessau</p> <p>Pieczęć herbowa w użyciu w latach 1673-1674</p> <p>Tytulatura: legnicko-brzesko-wołowska</p>	Matka, regentka w Legnicy i Brzegu

		 <p> Legenda: brak Symbol: jak wyżej Pieczęć herbowa w użyciu w 1677 roku Tytułatura: brak </p>	
1675/80	Połączenie księstwa legnicko-brzeskiego z domeną cesarską		

Załącznik – drzewo genealogiczne wybranych Piastów brzeskich

